

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

В И С Н О В О К

До протоколу № 124
від 12 липня 2023 року

**до проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про державну службу» (щодо обов'язковості навчання державних службовців основ кібербезпеки)
(реєстр. № 9268 від 03.05.2023)**

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій розглянув на своєму засіданні 12.07.2023 проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про державну службу» (щодо обов'язковості навчання державних службовців основ кібербезпеки) (реєстр. № 9268 від 03.05.2023, н.д. О. Федієнко, Ю. Камельчук, І. Васильєв та інші народні депутати України) і зазначає таке.

Автори законопроекту обґрунтовують його прийняття тим, що це необхідно для вирішення питання підвищення рівня цифрової грамотності, обізнаності державних службовців протидії основним загрозам у кіберпросторі, основним вимогам захисту інформації в мережі Інтернет, безпечному користуванню комп'ютерами тощо.

Тому законопроектом передбачається шляхом внесення змін до Закону України «Про державну службу» встановити, що центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби організовує із залученням закладів освіти навчання державних службовців основам кібербезпеки, затверджує форму державного сертифіката з питань кібербезпеки та порядок його видачі особам, які бажають взяти участь у конкурсі на вакантні посади державної служби та державним службовцям, видає державні сертифікати з питань кібербезпеки. А керівник державної служби здійснюватиме планування навчання персоналу державного органу основам кібербезпеки. Крім цього, пропонується встановити, що особа, яка бажає взяти участь у конкурсі, повинна подати до конкурсної комісії також

копію державного сертифіката з питань кібербезпеки, що підтверджує рівень знань з комп'ютерної грамотності, методів захисту інформації та основ кібербезпеки. Порядок отримання державного сертифіката з питань кібербезпеки визначатиме центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби.

Авторами законопроекту визначено, що у ньому відсутні положення, які містять ознаки дискримінації, відсутні правила та процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень, а реалізація не потребує додаткових витрат з державного та місцевих бюджетів.

Міністерство фінансів України та Комітет Верховної Ради України з питань бюджету зробили висновок, що реалізація положень законопроекту має вплив на показники державного бюджету (може призвести до збільшення видатків на забезпечення діяльності центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби). У разі прийняття відповідного закону він має вводитися в дію згідно з нормами частини третьої статті 27 Бюджетного кодексу України (з урахуванням підпункту 1 пункту 22 розділу VI цього Кодексу).

Міністерство фінансів України також відмічає, що прийняття законопроекту може потребувати додаткового бюджетного фінансування на утримання Національного агентства України з питань державної служби, що забезпечуватиме організацію навчання державних службовців основам кібербезпеки та оплату послуг на проведення відповідних заходів. За орієнтовними розрахунками Міністерства фінансів лише на навчання всіх держслужбовців з питань кібербезпеки необхідно додатково понад 660 млн. грн (з урахуванням фактичної кількості державних службовців – 166,3 тис. осіб та орієнтовної вартості підвищення кваліфікації одного слухача – 4 000 гривень). Однак необхідного фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) та пропозицій для досягнення збалансованості бюджету (що вимагається згідно з частиною першою статті 27 Бюджетного кодексу України та частиною третьою статті 91 Регламенту Верховної Ради України) до законопроекту не надано.

За зверненням Комітету до Кабінету Міністрів України отримано узагальнені висновки до цього законопроекту від Національного агентства України з питань державної служби. Ним вказано, що **Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України** визначено за доцільне прийняття законопроекту. Проте **Національне агентство України з питань державної служби, Міністерство освіти і науки України, Міністерство юстиції України, Державна податкова служба України** не підтримують законопроект реєстр. № 9268 та висловлюють низку зауважень до нього.

Національне агентство України з питань державної служби обґрунтовує, що навчання державних службовців з питань кібербезпеки не потребує додаткового правового врегулювання, у тому числі шляхом внесення змін до Закону. Також доводиться, що запровадження подання додаткового документу для участі у конкурсі (копії державного сертифіката з питань кібербезпеки, що підтверджує рівень знань з комп'ютерної грамотності, методів

захисту інформації та основ кібербезпеки), призведе до обтяження конкурсної процедури, а також може зупинити проведення таких конкурсів, що у свою чергу унеможливить призначення громадян України на посади державної служби.

Одночасно зазначається, що вимогами до осіб, які претендують на вступ на державну службу, є вимоги до їхньої професійної компетентності, які складаються із загальних та спеціальних вимог. Загальні вимоги визначені у статті 20 Закону, а спеціальні вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В», визначаються суб'єктом призначення з урахуванням рекомендацій, затверджених Національним агентством України з питань державної служби. Враховуючи зазначене, під час проведення конкурсів на посади державної служби можливо перевіряти рівень знань з комп'ютерної грамотності, методів захисту інформації та основ кібербезпеки за умови, якщо така вимога зазначена в умовах проведення конкурсу.

Міністерство освіти і науки України в межах компетенції не підтримує законопроект в запропонованій редакції і зазначає, що відповідно до Стратегії кібербезпеки України, затвердженій Указом Президента України від 26 серпня 2021 р. № 447, передумовами та чинниками, які формують загрози кібербезпеці України є, зокрема, невідповідність сучасним вимогам рівня підготовки та підвищення кваліфікації фахівців з питань кібербезпеки та кіберзахисту, зокрема неефективні механізми їх стимулювання до роботи в державному секторі. Тобто кібербезпека є певною галуззю знань, яка потребує певної кваліфікації та, відповідно, фахівців з питань кібербезпеки та кіберзахисту. Це підтверджується також наявністю такої спеціальності у Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Введення обов'язкового державного сертифіката з питань кібербезпеки для осіб, які бажають взяти участь у конкурсі на вакантні посади державної служби та державних службовців, порушує один з принципів державної служби, а саме: забезпечення рівного доступу до державної служби (заборони всіх форм та проявів дискримінації, відсутність необґрунтованих обмежень або надання необґрунтованих переваг певним категоріям громадян під час вступу на державну службу та її проходження). Крім того, МОН України вважає, що масова видача таких сертифікатів не може гарантувати належний рівень підготовки слухачів, що у свою чергу призведе до репутаційних втрат кібербезпеки як важливої галузі знань.

Міністерство юстиції України обґрунтовує заперечення та вважає, що правове регулювання питань державної служби забезпечує належний рівень професійної компетенції державних службовців (як під час вступу на державну службу на відповідні посади, які потребують знань з питань кібербезпеки, так і під час служби шляхом професійного навчання відповідно до потреб державного органу) та не потребує запропонованого проектом Закону додаткового врегулювання.

Державна податкова служба України не підтримує законопроект та у своєму висновку обґрунтовує це, зокрема відмінністю рівнів навчання фахівців

з кібербезпеки та кіберзахисту і державних службовців, які проходять підвищення кваліфікації за необхідними для їх роботи галузями знань.

Експерти Національної академії правових наук України та Дослідницької служби Верховної Ради України теж наводять низку зауважень та пропозицій до законопроекту. Так, фахівці НАПрН України роблять висновок, що зважаючи на системний характер недоліків недоцільним є прийняття законопроекту без ґрунтовного доопрацювання та узгодження з чинним законодавством. Зокрема, рекомендовано доопрацювати назву і положення акта, привести його у відповідність до «Концепції розвитку цифрових компетентностей» (Україна), європейської концептуально-еталонної моделі цифрових компетентностей для громадян «DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens» та «Рамки цифрових компетентностей для громадян України», а також врахувати інші висловлені в науково-правовому висновку недоліки.

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу визнав положення законопроекту такими, що регулюються національним законодавством країн-членів Європейського Союзу та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України станом на 11.07.2023 відсутній.

Підкомітет з питань освіти впродовж життя та позашкільної освіти і адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу Комітету на своєму засіданні 10 липня 2023 року розглянув проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про державну службу" (щодо обов'язковості навчання державних службовців основ кібербезпеки)» (реєстр. № 9268 від 03.05.2023, н.д. О. Федієнко, Ю. Камельчук, І. Васильєв та інші народні депутати України) та запропонував Комітету прийняти рішення рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні повернути зазначений законопроект суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Заслухавши голову підкомітету з питань освіти впродовж життя та позашкільної освіти і адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу Комітету Р.П. Грищука, а також обговоривши положення законопроекту, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 3 частини першої статті 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про державну службу» (щодо обов'язковості навчання державних службовців основ кібербезпеки)» (реєстр. № 9268 від 03.05.2023), поданий народними депутатами України О. Федієнком, Ю. Камельчуком, І. Васильєвим та іншими народними депутатами України, за результатами розгляду в першому читанні повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Направити цей Висновок до Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, який визначено головним комітетом з розгляду даного законопроекту, разом із експертними висновками до нього.

Голова Комітету

A handwritten signature in purple ink, consisting of several fluid, connected strokes that form a stylized representation of the name 'Sergiy Babak'.

Сергій БАБАК